

“We kennen twee hulpwerkwoorden: hebben en zijn. Hebben heeft de functie van eindigheid, alles is vergankelijk. Zijn, het Latijnse essence is eeuwig. Het menselijk wezen is net als de boom, de schelp, het dier etc. een expressie van het wezen, het eeuwige.”

Geven en ontvangen met het hart

Vol verwachting klopt ons hart, want in de tijd van de goedheiligman en onze kerstpakketten staat geven en krijgen voor velen centraal. Ja, inderdaad, na diep nadenken, weten we wat we de ander zullen schenken. Maar wat is nu het verschil tussen schenken, helpen en bijstaan in nood. In Kongo en Pakistan schreeuwen de mensen letterlijk om eten, drinken en dekens. Hoe help je de in nood verkerende medemens? En wat verwacht je als hulpverlener? Voordat de kredietcrisis uitbrak werd over de zin en onzin van ontwikkelingshulp al in brede maatschappelijke kring gediscussieerd. Zowel voor- als tegenstanders spreken over de ontvanger alsof ze die kennen, maar die is er zelf nooit bij. De argumenten over en weer getuigen van deze leemte. Zo vragen de tegenstanders zich af: Is het niet te veel van het goede? Ze houden daar maar hun hand op, zo leren ze nooit hun eigen broek op te houden. Moeten we niet iets in ruil terugvragen? De voorstanders daarentegen doen graag goed, of vinden ontwikkelingshulp wel een goed instrument ter verovering van nieuwe markten.

Voor Fred Matser, oud projectontwikkelaar die al ruim 30 jaar als filantroop in deze wereld meedraait, gaat het om geven en ontvangen met het hart. "Ik hou niet van het begrip hulp. Het gaat over ondersteuning om de ander in zijn eigen kracht te laten overleven." Vragen over zijn spirituele drijfveren beantwoordt hij vaak indirect en in beeldspraak. "Ik dicteer nietledereen haalt er zijn boodschap uit. We hebben onze eigen stem, maar zingen in hetzelfde koor."

Is een kredietcrisis, waarbij de waarde van het geld vluchtig is en iedereen aan zijn eigen hachje denkt, nu het moment om over hulp aan de ander te spreken?

"De kredietcrisis is de rekening die we gepresenteerd krijgen van de maatschappij waarin we leven en waar de ontwikkelingen van de technologie ons heeft geleerd om meer dan uitsluitend van-mens-tot-mens met elkaar te communiceren. De technologie brengt een nieuwe dimensie in onze communicatie. De essentiële vraag is: Wil je die technologie gebruiken met compassie zoals in het van-mens-tot-mens contact, of met verstand? Waarbij het contact met de ander niet door de rust van het hart is gegaan. Het laatste heeft als risico zich te gedragen als ongeleid projectiel dat de ruimte in schiet."

Betekent dit dat harteloosheid geen rem kent?

"Harteloosheid draagt het gevaar in zich producten te genereren die nog verder van het hart staan. Dat zie ik gedeeltelijk als de oorzaak van deze kredietcrisis. We hebben te ver van onszelf geld

Al op jonge leeftijd kreeg Fred Matser door familieomstandigheden de leiding over van het familiebedrijf Johan Matser projectontwikkeling bv. Jaren later besloot hij, toen één van de grotere projectontwikkelaars in Nederland, de wereld van het zakenleven te verruilen voor een andere rol: op allerlei plaatsen in de wereld in verschillende vormen mensen te helpen in hun eigen kracht te komen en verantwoordelijkheid te nemen. Ruim 25 jaar zet Fred Matser zich in diverse hoedanigheden in - als oprichter, voorzitter of bestuurslid - bij verschillende (inter)nationale initiatieven. In 1983 begon hij als vrijwilliger bij het Rode Kruis/Rode Maan. Via het programma Child Alive droeg het Rode Kruis bij aan de reductie van de wereldwijde kindersterfte als gevolg van de uitdroging die samengaat met diarree. Toentertijd stierven daaraan 5 miljoen kinderen onder de 5 jaar. Nu zijn dat er 2,5 miljoen.

Fred Matser is oprichter van meer dan 15 stichtingen, waaronder de Fred Foundation (www.fredfoundation.org) en Malaria no More! Nederland (www.malarianomore.nl).

geleend. En wat blijkt? Ons huis is bij het verzaken van onze verplichtingen van de bank. Ik wil niet met dat vingertje wijzen; beter is dat we met de mildheid van het hart onszelf en de ander vergeven. Dan kunnen we nieuwe spelregels in de samenleving maken die beantwoorden aan a) efficiency; en b) efficiency die door het hart gehaald wordt. Dat voorkomt deze vervreemding van onszelf en van elkaar. We staan niet langer tegenover elkaar, maar naast elkaar. Onze mentale kant kan dingen heel snel bedenken en verwerken; maar ons hart heeft een zeker ritme, het levensritme van het universum. Ik pleit voor geduld en respect voor onszelf om van daaruit naar de ander te kijken. Wat betekent het om samen te leven en samen te werken?"

Hoe werkt dit in het hier en nu bij in nood verkerende mensen zoals in Kongo en Pakistan dezer dagen?

"De essentie is dat we naast elkaar leven op deze planeet, die is rond. Ieder neemt deel aan de zwaartekracht, staat op zijn eigen plek in de ruimte en heeft zijn eigen tijdscoëfficiënt. Als gevolg daarvan – en ik toon het aan in mijn boek – bestaat competitie niet. Dat zit tussen de oren van het menselijke wezen, die denkt dat hij beter is dan een ander en die persoon door dat denken uitsluit. Ik geloof niet in uitsluiten. Met goed onderscheidingsvermogen kun je juist de ander omarmen en in processen en organisaties bijeen brengen. Zo kun je elkaar begeleiden, stimuleren en inspireren rondom een thema."

Hoe zit het met die Kongolese vrouw of Pakistaanse vader? Zo help ik ze niet!

"Ik geloof niet in het ouderwetse begrip hulp; het helpen van mensen noem ik liever het ondersteunen van de ander in het besef de ander in zijn eigen kracht te brengen. Dat kan ik alleen met een open hart. Schuldgevoel is niet zo'n beste binnenkomeer, hoewel het uit het hart komt, gaat ze over jouw verleden. Schuldgevoel brengt mij en de ander in een Siamese tweelingrelatie en daar hebben we niets aan. Het draagt alleen maar bij tot een vorm van plakkerige hulpverlening. Ik praat liever over de oorzaak. Dan ben ik vrij en heb de kracht om verantwoordelijkheid te nemen. Nederland en anderen zijn door het kolonialisieren de oorzaak van wat er nu bij voorbeeld in Afrika gebeurt. Het gebruik van dit werelddeel als bron van grondstoffen om nog maar te zwijgen van de slavernij, spreekt allemaal van eigen 'heb-belang' van de blanke, niet vanuit broederschap."

Ja maar, als er nu haast is geboden?

"Ja, ik zit er dezer dagen weer helemaal middenin. Via grote logistieke operaties willen we medicijnen, voedselpakketten en dekens brengen. Dat is goed voor de time being, maar ik vind dat je tegelijkertijd parallel aan deze hulpgoederen meer moet doen vanuit je hart. Dat is mijn persoonlijke missie. Neem bij voorbeeld de Amerikaan Jeffrey Sachs van UN Poverty. Hij wil dat binnen de komende vijf jaar de armoede wereldwijd met 50% is gedaald. Dat is een prachtig nobele doelstelling, maar het is wel het beeld van een blanke man. Hoe goed bedoeld ook, het gaat over hem en je legt zo met dit streven wel jouw waarden op aan anderen, die niet gekend zijn in die doelstelling. Het gaat niet over de mensen in het veld die het moeten uitvoeren. Dat zie je zo meer met die vele stichtingen die in Nederland door de enorme welvaart nu als paddestoelen de grond uit vliegen. Het gaat om hun ego, niet om hun hart."

Is het beter geld te geven, zodat de goederen in de lokale economie kunnen worden aangeschaft?

"Daar doe ik geen uitspraak over. Dat hangt af van waar het speelt. Wel weet ik dat het soms heel moeilijk is geld ergens binnen te krijgen."

Wat ligt nu boven op de stapel op uw bureau? Wat is echt urgent?

"Malaria! Nog steeds. Ik ben naast mijn voorzitterschap van het Malaria no more! Nederland ook persoonlijk adviseur van Ray Chambers, de speciale VN-gezant Malaria van Ban Ki Moon, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Chambers is als echte Amerikaan heel goed in het top-down denken. Mijn rol is te denken in bottom-up. Ik pleit voor geduld, voor het hartritme en geef zo een beetje tegengas bij al de plan- en procesmatige denkende mensen, die weinig oog hebben voor de mensen in de tussenlaag en in het veld die al die deadlines moeten halen. Op papier realistisch, in het veld waar de kennis, de expertise en de handjes zijn niet realistisch. Dat leidt tot valse verwachtingen aan de ene kant, teleurstellingen en demotivatie aan de andere kant. Daar schiet je niets mee op."

Hoe zit het hier met de hiërarchie?

"Dat is wat anders. Als je je van hiërarchie bewust bent, dan moet je ervoor waken dat je je er niet mee identificeert. Een wijze die weet dat hij een 9 is, spreekt als een 4 en toont zich als een 4½. Dat is namelijk herkenbaar voor degene die een 4 is. Toont hij zich een 9, dan is hij zijn eigen misverstand."

In zijn boek ' and Planetary Transformation', geeft Fred Matser zijn visie op de toekomst. Op een indringende wijze, gelardeerd met humor, anekdotes en ontroerende ervaringen schetst hij zijn opvatting over de nieuwe global civil society waarin een meer spiritueel georiënteerde manier van ondernemen een belangrijke rol speelt. Het boek bestaat uit drie delen. Deel I is autobiografisch en in Deel II zet Fred Matser zijn spirituele gedachtewereld uiteen. Voor Deel III nodigde hij 36 mensen uit hun visie te geven op onze toekomst. Mannen, vrouwen, jong, oud, bekenden en onbekenden uit alle hoeken van de wereld. Van de student uit Sierra Leone, de Nepalese huisvrouw, het Oekraïense weeskind, de oud-CEO van een multinational tot en met een Nederlandse prinses leverden hun bijdrage. Zij beschrijven stuk voor stuk hoe zij het hier en nu benaderen om die transformatie tot een duurzame en zorgzame wereld van morgen te bewerkstelligen. Met inleiding van Mikhail Gorbachev.

